V. b. b.

CENA 40 GROŠEV

NAŠ TEDNIK

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO

2. leto | V Celovcu, dne 18. januarja 1950 | Številka 3

Volitve

Zopet volitve, tako čujemo tu in tam, čemu neki, saj položaja itak nič ne spremenijo.

Volitve v demokratični državi pomenijo v pravem pomenu besede izbiro predstavnikov v javnem življenju. Te izbire se udeležuješ tudi ti volilec. Vse premalo pa si se zavedal, da je tvoja lastna gospodarska in politična usoda položena v tvoje roke. Ti si gledal le listek, ki si ga vtaknil v ovoj, nisi se pa brigal, da bo stranka, kateri si dal svoj glas, postavila tudi kandidate, ki bi skrbeli, da boš tudi ti v gospodarskem in kulturnem pogledu zastopan. Če pregledamo tozadevne razmere v južnem delu dežele, tedaj vidimo, da nad 50.000 volilcev nima ne v deželnem in ne v državnem zboru zastopstva, da so dali ti volilci svoje glasove možem, ki so doma v severnem delu dežele ali v večjih mestih in ki skrbijo seveda v prvi vrsti za svoj kraj. Tu je tista glavna rana naše gospodarske zaostalosti južnega dela dežele. Vsi ti „zastopniki“ so se pač borili za „dušo slovenskega človeka“, kakor se je izjavil pred 9. oktobrom predstavnik vladne stranke, sedaj pa so pozabili, da taisti slovenski človek potrebuje gospodarske pomoči in srestev za podvig kulturnega življenja tudi iz skupne deželne in državne blagajne, v katero redno plačuje svoj del. Že pri postavljanju kandidatov bi morali zastaviti vse sile, da bi stranke ob volitvah postavile tudi kandidate iz našega ozemlja, ki bi imeli potem tudi neposredni interes in dolžnost za potrebno pomoč in podporo.

In vendar zopet volitve! Tokrat volitve občinskih odborov iz neposredno vaše lastne srede. Iz svoje srede boste izbirali može, katerim boste za 4 leta zaupali javno upravo občine. Ravno dejstvo, da ste v deželnem in državnem zboru tako slabo zastopani, vam samim nalaga dvojno dolžnost, da si poskrbite vsak v svoji občini zastopstvo, ki vas razume v vaših gospodarskih, političnih in kulturnih potrebah, ki je tudi voljno, da v imenu občine zastavi vse, da v težkih gospodarskih prilikah, katere se nam obetajo, ne bomo obnemogli. V vodstvo občin je treba mož, ki znajo sami svoje premoženje dobro upravljati, mož, ki so sposobni tudi žrtev za skupnost, ki ne bodo iskali koristi zase, ampak bodo gledali in skrbeli za vso skupnost, ki jo tvorijo posamezni domovi in vasi v občinski zajednici. Starih izkušenih mož domačinov je treba, ki vas razumejo v vsakem oziru. Ne pozabite pri tem, da bodo ti možje v par letih potrebovali naslednikov, ne pozabite, da mora biti v občini zastopana tudi mlajša generacija, da se ob vaši strani nauči upravljanja javnih ustanov, da se nauči nositi odgovornost in se s tem neposredno zainteresira na svoji lastni občini.

Zdrava povezanost med starejšim in mlajšim rodom vam bo garancija, da bo v občini in njeni upravi vladal domači interes in da bo vsa skrb veljala domačim potrebam, da bo občina vso svojo po zakonu določeno oblast zastavila v korist svojih občanov.

Občinski odbori bodo po dolgih letih zopet izraz vaše volje in tako ne morete in ne smete stati ob strani prav nikjer. Povsod je treba treznega preudarka, in presojanja in na dan volitev vsi na volišče, da tam pokažete vaš lastni interes na svoji občini in da si na ta način zagotovite vsaj v občini tisto zastopstvo, katerega bi po številu volilcev že morali imeti v deželnem in državnem zboru.

Vsako jadikovanje po volitvah je odveč, sedaj stori tudi ti svojo dolžnost kot državljan in občan in pouči o važnosti občinskih volitev še svojega soseda. Potem boš upravičeno od svoje občine pričakoval, da bo zastopala tudi tvoje skrbi in potrebe pred višjo oblastjo.

Komunistična nevarnost na „Strehi sveta“

Med Indijo in Kitajsko se razprostira najmogočnejše gorovje svetá, takozvani Pamirska planota, iz katere se dvigajo najvišje gore na zemlji in katere povprečna višina je nad 4000 m nad morjem. Imenujejo jo radi tega „Streho sveta“. Politično spada to ozemlje v deželo Tibet, ki je prav za prav bila del Kitajske in se je v teku desetletij predvsem radi svoje nedostopnosti od vseh strani osamosvojila. — Vladar te dežele sedi v mestu Lhasa, ki mu pravijo Dalaj Lama in ki za prebivalce Tibeta predstavlja učlovečitev Boga samega. Njega smatrajo za neumrljivega, ker o njem pravi tamošnja vera, da se v slučaju smrti nanovo porodi v mladem detetu, ki se je rodilo v minuti njegove smrti. V tem slučaju takoj po vsem Tibetu poizvedujejo, kje je tisto novo rojeno dete, da ga pripeljejo v prestolico in proglasijo za pomlajenega Dalaj Lama.

Tako je Tibet živel stoletja odrezan od sveta svoje lastno življenje, ker se mu ni bilo treba bati, da bi nedostopen kraj osvojil kakšen tujec. Silno nevarno je bilo za „nevernike“ (kot taki so seveda veljali Evropejci) onečastiti sveta mesta s svojo prisotnostjo.

Zato je svet zelo presenetila vest, da so iz Lhase poslali indijski vladi in Amerikancem prošnjo za vojaško pomoč. Maje se oblast tibetskih menihov in duhovnikov (eno tretjino prebivalcev tvorijo menihi), ker so kitajski komunisti zagrozili, da bodo „osvobodili“ tudi podjarmljeni tibetski narod. Že se sliši, da se je komunistom posrečilo ustvariti uporniška gibanja. Največja nevarnost pa je v tem, da so dobili baje na svojo stran drugega najbolj uglednega moža Tibeta, predstojnika glavnega samostana budistov. Tako bo verjetno usoda Tibeta potom notranjih nemirov in komunistične podpore iz kitajskega zaledja v kratkem zapečatena.

Kdo bo zmagal v Angliji

Na Angleškem so razpisali volitve za novi parlament s 23. II. tega leta. Volilni boj se je pričel in Churchil, ki se je nahajal na dopustu, se je vrnil v London, da kot vodja opozicije za svojo stranko prevzame vodstvo v volilni borbi. Za delavsko stranko, ki je sedaj na vladi, po razvoju zadnjih let izgledi niso rožnati, kar so nakazali že tudi volilni izidi v angleških dominionih, kjer je delavska stranka, kljub temu, da je bila že več let na vladi, propadla. V svoj prid navaja delavska stranka, da je izvedla socialno zavarovanje in delno podržavljenje industrije ter znala v zunanji politiki obdržati dobre odnošaje z drugimi velesilami. Opozicija zopet trdi, da podržavljena industrija ne prinaša toliko sadov kot zasebna in da je ravno radi tega angleško gospodarstvo prišlo v velike težave in zaigralo svoj ugodni položaj na svetovnem trgu. Enako trdi opozicija, da je delavska vlada prelahkomiselno razdeljevala svobodo narodom imperija in s tem silno oškodovala angleški interes. To dokazujejo predvsem s slučajem Burme, kjer tamošnja „samostojna“ vlada še danes ni kos položaju v deželi sami, dalje na slučaju Malaje, kjer vedno bolj propada eden glavnih gospodarskih činiteljev imperija, to so ležišča cina in ogromne plantaže kavčuka. Pomen teh plantaž je razviden iz tega, da je na primer Anglija po prvi svetovni vojni ves svoj ogromni dolg v Ameriki plačala z donosom teh plantaž.

Vendar pa, kakorkoli bodo volitve v Angliji izpadle, bistvene spremembe angleške zunanje politike ni pričakovati. Pomen imajo volitve torej predvsem v notranji politiki.

Konferenca na Ceylonu

Na Ceylonu se je te dni vršila konferenca zunanjih ministrov vseh angleških dominijonov ter Anglije same. Razvoj na Dalnjem vzhodu, ki je vzdramil ves svet, je bil glavna točka pri razpravljanjih. Da bi pa tam zbrani državniki tega ja ne pozabili, so jih prav pošteno že drugi dan motili komunistični demonstranti. Konferenca je sklenila, da bo treba podpreti predvsem vse gospodarsko in kulturno zaostale dele angleškega imperija, ker boljši gospodarski in socialni položaj najbolj učinkovito odtegne tla komunizmu. Izvedbo tega načrta (izgleda, da bo nekak mali „Marshallov plan“ za angleški imperij) so morale prevzeti Avstralija, Indija in Anglija. Vprašanje je, če bo predvsem Anglija ob svojem slabem gospodarskem položaju zmožna, se učinkovito udeleževati takih poizkusov. Če ne, obstoja zanjo sevé nevarnost, da svoj itak že slab prestiž v imperiju še bolj omaje. Zdi se nam, da vsa taka spoznanja prihajajo nekam pozno, ko komunizem star kolonialni sistem že kar pošteno stiska za grlo.

Ob enem je konferenca razpravljala o mirovni pogodbi z Japonsko, katera postaja za nekomunistični blok vedno bolj dobrodošel zaveznik. Istotako so govorili o nemški mirovni pogodbi in o državni pogodbi za Avstrijo ter ugotovili, da bo ves imperij v vseh važnih vprašanjih enotno nastopal (torej bo priznal ves imperij komunistično Kitajsko?)

Schuman v Zapadni Nemčiji

Francoski zunanji minister Schuman se je mudil zadnje dni v Zapadni Nemčiji, da se tam z zastopniki vseh političnih strank in nemško vlado porazgovori o odnosih obeh držav.

Zastopniki zapadnih velesil so nam reč določili za nekdanjo nemško provinco Posarje posebni avtonomni statut v gospodarskem okvirju Francije. Premog je glavni činitelj, ki na tem ozemlju interesira Francoze. Ob priliki zadnjih razgovorov pa so se nemški politiki odločno postavili na stališče, da se politični položaj Posarja ne sme spreminjati pred končnim sklepom mirovne pogodbe z Nemčijo. Na to zahtevo Francija iz gospodarskih kakor političnih razlogov ne bo pristala in bo verjetno politično razmerje med obema zapadnima državama ostalo tudi za naprej napeto. Amerikanci kažejo velik interes za to, da bi se obe sosedi, ki živita v desetletnem političnem sovraštvu, sporazumeli; vendar Amerikanci tega nasprotstva ne morejo razumeti v vsem obsegu, ker niso ne prve in ne druge svetovne vojne doživeli v istih okoliščinah kakor Francozi.

GRAHOVE IN FIŽOLOVE TEŽAVE PRI AVSTRIJSKI DRŽAVNI POGODBI

Zopet so se sestali v Londonu zastopniki zunanjih ministrov. Vsakdo seveda bi mislil, da so hoteli resno razpravljati o državni pogodbi. Pa ni tako. Dve seji so rabili, da so dvakrat sklenili, da bo treba le še zopet osem dni počakati. Zakaj to? Ruski zastopnik pravi, da Avstrijci nočejo plačati dobave iz leta 1945. Avstrija pa ponuja za dobavljeni črvivi grah in fižol prenizko odškodnino. Zdi se nam, da je ves trud pri konferenci zaman.

Najbolj verjetni sklepi konference so pač tudi za bodoče sklepi o nadalnji odgoditvi sej.

MORALNA ZAŠČITA MLADINE

Število revij, časopisov in knjig z nemoralno in pohujšljivo vsebino v Avstriji vedno bolj narašča. Jasno je, da so taki proizvodi ravno za mladino, ki je itak po doživetjih minule vojne v moralnem pogledu mnogo utrpela, naravnost strup. Duša doraščajoče mladine je v veliko večji meri spremljiva za dobro in slabo. Tem bolj nujna naloga v javnem življenju odgovornih mož bi morala biti, da ji nudijo le to, kar nanjo dobro vpliva. Cerkveni krogi so to nevarnost že dolgo spoznali in so v pastirskih pismih ter vlogah na vlado zahtevali potrebnih ukrepov. Čudimo se naravnost, da naši merodajni krogi, ki toliko govorijo o stoletni evropski in krščanski kulturi, v tem pravcu niso nič ukrenili, medtem ko so v Zapadni Nemčiji in Italiji tozadevne korake že podvzeli in prepovedali uvoz takih avstrijskih časopisov.

KITAJSKA V VARNOSTNEM SVETU

V tem mesecu vodi predsedstvo v varnostnem svetu združenih narodov zastopnik Kitajske nacionalistične vlade. Kot smo pričakovali, je prišlo na prvem zasedanju do spora med njim in sovjetskim zastopnikom, ki je uporekal Čangkajšekovemu zastopniku pravico, da še nadalje zastopa Kitajsko. Prišlo je do glasovanja, da bi se to vprašanje prestavilo na drugi čas. Ker so proti preložitvi te točke glasovale le Rusija in Jugoslavija, — Indija se je vzdržala glasovanja — je sovjetski zastopnik v protest zapustil sejo.

Anglija in Norveška sta medtem priznali komunistično kitajsko vlado in, ko je na ponovni seji prišlo do glasovanja, so glasovale Rusija, Jugoslavija in Indija za izključitev Čangkajšekovega zastopnika iz varn. sveta. Anglija in Norveška sta se vzdržala glasovanja, ostalih 6 držav pa je glasovalo proti. Rusija je izjavila, da se pod temi pogoji tako dolgo ne bo udeležila sej, da bo izključen Čangkajšekov zastopnik. Čim se to zgodi, in svet se ob danem položaju na Kitajskem tega verjetno ne bo ubranil, potem to pomeni, da razpolaga Rusija z glasovi dveh velesil, — kot take so še zastopane Amerika, Anglija in Francija, ki imajo zelo pomembno pravico ugovora (veta).

Smer določa cilj

V slovenskem jeziku se piše mnogo o našem življenju, trpljenju, pravicah in dolžnostih — so listi ki vse pretirano prinašajo — drugi po premehki in se izogibajo vsake kritike in tako izgubljajo na svojem življenskem pomenu.

Odločilna pa je tudi smer, katero zasleduje posamezni list. Posameznik, kot koroški Slovenec in kristjan pa je čital te liste in mogoče še nasedal smerem, ki jih je pač eden ali drugi zasledoval. V svoji notranjosti pa čitatelj ni čutil pravega odmeva in tako so postajala ta glasila več ali manj nezanimiva. Pred volitvami pa je začel prihajati v goste list s prav domačim naslovom „Naš tednik", kateri si je že po izidu prvih par številk osvojil srca in smo ga pozdravljali kot list prave koroške duše. Res je, da se pokaže pri vsakem začetku marsikatera pomanjkljivost, toda tu je naša dolžnost, da pomagamo, sodelujemo s poročili, nasveti, z vsestranskim zbiranjem snovi, ki so zanimive, zabavne, poučne, in ki so zrastle na našem domačem zelniku. Tako bo postal ta slovenski časopis v resnici „Naš tednik", katerega bomo vsak teden željno pričakovali.

Kakor že omenjeno, smo čitali razna slovenska glasila, ki so zasledovala različne ideološke smeri in tako vodila naše slovensko ljudstvo v razkosanost, neslogo in celo sovraštvo. Ko si trezno presojal, si na žalost spoznal, da je bila v vseh teh listih linija narekovana oziroma diktirana, in da je misel, ki jo moramo brati tudi med vrstami, zrasla na tujih tleh. Pisatelji so več ali manj pod nadzorstvom kateregakoli tujega gospodarja, ki ima svoje interese bodisi v političnem, gospodarskem ali kulturnem pogledu. Žal, da je med njimi več naših poštenih in značajnih bratov, ki so se prodali za ubogi groš in zaigrali s tem svojo dobro krščansko slovensko ime. **Nisem učen, in moja beseda je večkrat neokretna in neotesana, ali čutim se dolžnega, da povem vsem bratom, ki so zašli na stranpot javno in preprosto: „Presodite, prijatelji, po lastni vesti. sprostite se spon, v katere vas je ukoval sovražnik, pojdite na pot, ki jo vam lastna vest narekuje. Povem vam, da nisem poslušal nikogar, kot glas svoje vesti in tako sem se znašel na tej poti srečen in zadovoljen, kar poprej nisem bil. Šele ko sem se otresel tujega vpliva, sem mogel spoznati in obsoditi** podlost in zvijačo zmotno usmerjene svetovnonazorne propagande.

Dragi brat in sestra v narodu!

Ne pustiva zlorabiti lepe besede, kot je svoboda, mir, enakopravnost, napredek in podobno. Poslušajva lastno, še nepopačeno vest! — Ali te ne kliče in svari? Stoj na straži, da se ti ne vtihotapi sovražnik, ki te bo oropal vsega, kar danes častiš: prave krščanske zakonske sreče, tvojega imetja in tvojih duhovnih dobrin in te bo vodil v propad. Mesto svobode te bo popeljal v materialno zasužnjenost, namesto k miru v sovraštvo, neslogo in razcepljenost, mesto enakopravnosti v brezpravnost posameznika, v maso sužnjev brez razlike narodnosti, mesto napredka, v moderno poganstvo in duhovno nazadnjaštvo živalske enakosti.

Prijatelji, bodimo budni, sile teme so na delu noč in dan, srečavajo te vsepovsod, bodisi v obliki dobrega prijatelja, ki čita zmotne liste in ne spozna, kapriložnosti, da bi pogledal z razsodnim dopusti, da bi seme, ki je že pognalo v njegovi duši, obrodilo zate in za njega vespovsod. Ne boj se! Skala sv. Petra je fundament, katerega peklenska vrata ne bodo premagala. **J. K.**

Kdo dobi in kdo daje rente?

Novi čas, ki je prinesel razne socialne pridobitve, pozna zakon o starostnem zavarovanju, in zakon o zavarovanju nesposobnosti dela zaradi bolezni ali nesreče. Obstojajo poleg tega tudi zakoni o preskrbi vojnih žrtev in sirot (Opferfürsorgegesetz), pod katerega spadajo tudi žrtve prošlega nacističnega režima. Danes si zaenkrat oglejmo le prvo, ker v naših krajih ljudje vse še premalo o tem vedo. Preradi ob vsaki priliki tožimo, da so socialne dajatve zelo visoke, ne znamo pa si na drugi strani poiskati tudi koristi, ki se nam nudijo iz teh sredstev.

Predvsem pribijmo eno: **„Omenjene rente niso nobena dobrota, ki jih po mili volji deli ta ali oni „mogočni" gospod ali kaka stranka.** Do njih ima vsak ki izpolni predpisane pogoje, po zakonu neizpobitno pravico. Renta pa, ki je enkrat podeljena radi starosti ali radi stalne nesposobnosti za delo, je **neodvzemljiva.** Edina izjema je le renta, ki se daje zaradi začasne nesposobnosti za delo in ki se odtegne, čim postane dotični zopet delazmožen.

Kdo torej ima pravico do rente?

1. Vsak moški, ki je izpolnil 65. leto in ki ima za seboj deset let take zaposlitve, da je moral biti javljen pri bolniški blagajni.

2. Vsaka ženska, ki je izpolnila 60. leto pod istimi pogoji kot zgoraj navedeno, če ni več zaposlena. Čim pa izpolni 65. leto, dobi rento ne gledé na to, če dela ali ne.

3. Vsakdo, ki postane zaradi bolezni, oslabelosti ali slično dela nezmožen, če ima najmanj pet let take zaposlitve kot prej navedeno.

4. Vdova po možu dobi polovico rente, katere bi bil deležen mož v slučaju, da bi bil živ, to se pravi, polovico starostne rente, če je mož že izpolnil 65. leto. Ali pa polovico rente, katero bi dobil v času smrti radi nesposobnosti za delo, če 65. leto še ni dosegel. Visina rente seveda v vsakem slučaju zavisi od števila službenih let in od višine zaslužka, ki ga je dotični imel.

5. Zaostale sirote (mladoletni otroci), ako je oče (ali mati) ob času smrti imel pravico do rente kakor pod točko 4.

6. Vsakdo, če postane delanezmožen skozi nezgodo pri delu samem ali na poti na delo oziroma od dela, ne glede na to, kako dolgo je bil zaposlen. Višina rente v tem slučaju zavisi od zaslužka, katerega je dotični v slučaju nezgode imel pravico tirjati. Tudi v tem slučaju dobijo vdove in sirote rento, ki se ravna po zaslužku moža oziroma očeta.

Posebno opozarjamo na to, da v slučaju nezgode pri delu tudi kmetje sami dobijo rento, ki se ravna po odstotkih delanezmožnosti.

V vseh teh navedenih slučajih imajo prizadeti neoporečno pravico do rente. Zapomniti si moramo le, da se službena leta vštevajo le tedaj, če je od tistega leta, ki ga navajamo kot prvo pa do dneva, ko se zaprosi za rento, dotični bil najmanj polovico preteklega časa zaposlen tako, da se je za njega morala plačevati bolniška blagajna. Če ta predpogoj ni izpolnjen, potem leta zapadejo. Je torej lahko slučaj, da je bil nekdo nepretrgoma zaposlen, n. pr. od leta 1920 pa do leta 1936, na to pa ne več, za rento pa prosi, ker je star 65 let leta 1950. V tem slučaju je več kot polovico preteklega časa bil zaposlen v prej navedenem smislu in rento dobi. Če se bi pa zgodilo da od leta 1920 do leta 1936 ni bil nepretrgoma zaposlen in mu manjkata n. pr. dve leti, bi znašala skupna zaposlitev le 14 let, to je pod polovico časa in rente ne dobi, četudi ima nad deset let zaposlitve. Poudarjamo pa, da se v takih slučajih, kjer bi bila leta zapadla, prizadeti naj obrnejo na pristojno rentno centralo ali na naš list, ker po nekih vojnih zakonih obstoja možnost, da se leta kljub temu vračunajo (Fristenhemmungsgesetz).

Tisti, ki hoče v tem vprašanju točnejšega pojasnila ali ki misli, da bi lahko prosil za rento, naj ne hodi od enega do drugega pomagača, marveč se naj obrne direktno na „Landiwirtschaftskrankenkasse, Celovec, Gasometergasse 6, če pa je obrtniški ali pa industrijski delavec, pa na „Allgemeine Invalidenversicherungsanstalt-Nebenstelle Klagenfurt, Bahnhofstrasse 59. Kdor pa se prav po domače hoče o vsem tem pomeniti, naj se oglasi pri „Našem tedniku", kjer mu bomo rade volje pomagali. K. H.

IZZA KULIS

Luči so ugasnile, zvonček je zadnjikrat pozvonil in naznanil, da se bo igra pričela. Ljudje, zlasti otroci so že vsi nestrpni. Za odrom pa pridni režiser še pregleduje, če je vse v redu. Povsod mora imeti oči in roke, nič ne sme prezreti.

Ljudje pa so za par ur prišli v dvorano, da bi se ob predstavi, ki jo bodo videli razvedrili. Igralci so se zanjo že mesece pripravljali in režiser se je že morda leta ogreval za to, da jo spravi na oder.

Spremljajmo igro prav od njenega začetka. Njen rojstni dan in kraj je določil neki pisatelj, ki je hotel ljudstvu dati nekaj lepega, poučnega ali zabavnega. Ne brez truda je delo napisal, ga popravljal, gladil in olepšaval. Če je bilo zrelo, je zagledalo beli dan v knjigi ali brošuri. Režiser se je ob branju vsebine navdušil in se odločil, da ga prenese na domač oder.

Za režiserja se je že pričelo delo, o katerem se ljudem še sanja ne. Prepisovati mora vloge, prositi izbrane osebe, da jih sprejmejo, da se jih nauče. Marsikatero grenko mora že ob tem, požreti, saj so nekateri užaljeni, ker oni ne igrajo ,drugi pa se dajo kakemu nasprotniku pregovoriti in vlogo oddajo. — Skušnje se bodo šele začele — dvakrat skušnje. V mrzli sobi morda, pri slabi luči se čita. Igralcem je treba vsako kretnjo pokazati ,vsako besedo skoro popraviti, še in še ponavljati in izboljšavati.

Pa to ni še vse. Igralci ne prihajajo točno k vajam. Nekateri strašno radi zamudijo, drugi si dopovedati nič ne dajo, tretji pa spet same neumnosti uganjajo in vse motijo. Režiser naj bi pazil na dogajanje na odru, od spodaj iz dvorane naj bi motril prizor, bil obenem „šepetalec" in naj bi za odrom miril nemirneže. Za ta poklic so zato potrebni res potrpežljivi, požrtvovalni ljudje z močno voljo, nekaki voditelji, pred katerimi bodo vsi imeli neko spoštovanje in jih bodo brezpogojno ubogali.

Igralci pa naj tudi pokažejo svojo disciplino, omiko in srčno izobrazbo. Režiser je tudi človek s srcem, in nikjer zapisano, da se njemu sme vse reči. Saj se mu ne gre zase ne igra samemu sebi, ampak l j u d s t v u. Igralci in režiserji, zavedajte se, da s predstavami vršite važno kulturno poslanstvo. Kako dolgo včasih kaka igra živi v srcih gledalcev, koliko zgledov ljudje posnemajo. S spoštovanjem gledamo pisatelje, pesnike, umetnike, zgodovinarje in druge učenjake. Tudi igralci lepih, vzgojnih iger pa tudi veseloiger so vredni našega spoštovanja. S ploskanjem jim damo vsaj nekoliko priznanja.

Medtem je igra naučena. Veliki dan prve predstave je oznanjen po časopisih in lepakih. Za oder, ki nam mora prikati sobo, gozd, polje ali celo goro pa je treba še toliko priprav, za osebe toliko obleke. Režiser in nekaj požrtvovalnih pomagačev pridno teka okrog in skup znaša vse mogoče stvari. Šminka, obleka, okraski, predmeti in slična ropotija z lasuljami in bradami vred se kopiči v garderobi.

Popoldne pred predstavo: kladivo se še sliši, tekanje po odru, ugašanje luči in nestrpno pričakovanje za odrom. Zagrinjalo se dviga, zdaj se bo igra pričela. Gledalci z zanimanjem in brez skrbi poslušajo, medtem, ko režiserja skrbi, kako se bodo igralci odrezali. Joj, kakšni položaji so že bili pri igrah! Koliko krat je ugasnila luč, je igralcem zmanjkalo besed, ali se je kaj drugega zgodilo. — Po vseh težavah in neprijetnosti je režiser srečen, da je konec.

Zdaj se začne še kritika. Pogostokrat je tja ven dan izrečena pa tako ostra, da režiserja, namesto, da bi se je veselil, zaboli.

Ali pa mu vzame navdušenje in veselje? Ne! Saj jih je toliko, ki so z igre zadovoljni odšli. Lepe misli, dobra čustva, navdušenje za resnico, dobroto, pravico in ljubezen so odnesli s seboj. Ti so hvaležni prireditelju in igralcem. Čeprav se morda preprosto izrazijo: „To je bilo lepo", se v njih priznanju skriva toliko navdušenja za lepo predstavo. Režiser bo pa tudi v svoji notranjosti srečen in zadovoljen, ker bo vedel, da je storil veliko kulturno delo, njegov idealizem bo še in še rastel, nove predstave bo pripravil za oder, ljudstvu bo nudil nove duševne hrane.

Ali ste se ob teh vrsticah igranja zbali? Ne, spoznali pa ste, da zahteva tudi požrtvovalnosti. Za to pripravljeni se boste brez daljšega premišljevanja spravili na delo!

Občinske volitve

Za volitve 12. marca vlada po občinah veliko zanimanje in iz poročil povzemamo, da že pridno pripravljajo kandidatne liste in pobirajo podpise.

Ponekod so tudi naša navodila napačno razumeli. Iz zadnjih navodil je sledilo, da se je treba glede prisednikov volilnih komisij sporazumeti s predstavniki OVP, ker smejo prisednike v volilne komisije po zakonu prijaviti le one stranke, katere so postavile za državni zbor samostojne kandidatne liste. To navodilo pa z občinskimi volitvami nima ničesar opraviti. Iz lista in okrožnic je bilo jasno razvidno, da gre naša stranka povsod pod svojo lastno firmo „KLS" na volitve in da se šele ob priliki volitve župana odloča o sodelovanju z drugimi strankami.

Ponekod bodo volili imensko listo, to se pravi kandidatno listo, ki se imenuje po prvem predstavniku. Tudi ta možnost obstoja. Večina zaupnikov je tudi pravilno razumela naša navodila. Seve kandidatne liste ne postavlja zaupnik ene vasi, marveč se ta postavi na skupnem posvetovanju vseh vaških zastopnikov. Tako bodo na listi zastopane vse vasi in bodo tudi pravi možje na listi, ker le tedaj bo garantiran tudi poln uspeh.

Občinam, katere bodo postavile liste pod firmo „Krščanska ljudska stranka", bo centrala poskrbela tudi glasovnice.

Vsako kandidatno listo mora podpisati 25 volilcev, ki imajo v dotični občini volilno pravico, ki so torej s 1. januarjem 1950 dopolnili 20. leto in jim po zakonu ni volilna pravica odvzeta. Kandidati pa morejo biti le oni, ki so s 1. januarjem 1950 dopolnili 26. leto. Volilno listo je treba vložiti do 20. februarja pri občinskem uradu oziroma pri občinski volilni komisiji. Morebitne spremembe so možne do 2. marca.

Ko bodo volilni imeniki v občini v upogled, tedaj si jih dobro oglejte, da vpišete volilce, ki niso vpisani in izbrišete osebe, ki nimajo volilne pravice.

JAPONSKI KOMUNISTI

Veliko začudenje je vzbudilo v svetu, ko je kominforma obsodila zadržanje japonskih komunistov, predvsem njih voditelja Nosake, češ, da je proti okupacijski amerikanski oblasti prepopustljiv. Z napetostjo je svet pričakoval, kako bo vodstvo japonske KP na očitek japonskega titoizma odgovorilo.

Odgovor se je glasil, da japonski komunisti nimajo obžalovati nobene napake, da je njih linija edino pravilna v danih okoliščinah in da uživa Nasaka zaupanje vsega japonskega proletariata.

Ob tej priliki so nekateri domnevali, da kominformska kritika nad japonskimi komunisti vendar po ovinkih velja tudi voditelju kitajskih komunistov Mao Tse Tung-u, o katerem je znano, da ga veže najožje prijateljstvo z Moskvo.

Bolj verjetno pa je, da se Moskva, za katero lahko postane ogromni azijski prostor nevarnost, poslužuje tu starega pravila „deli in vladaj". Koristno je lahko za Moskvo, če ima možnost, spretno izigravati dva tako močna faktorja kot je na eni strani komunistični voditelj velikega kitajskega naroda, na drugi strani pa vodja japonskih komunistov, ki v Aziji enako lahko zaigrajo mogočno vlogo.

Pri nas na Koroškem

SLOVENJI PLAJBERK

Ker smo se do sedaj še malo v „Tedniku“ oglasili, hočemo danes to zamudo popraviti in nas malo obširneje z ostalim svetom seznaniti. Najprej hočemo povedati, kako živimo, kako in kaj delamo in kako „haužvamo“. Naš občina šteje s sosednjim krajem vred približno 600 duš. Imamo dve enorazredni šoli, tri cerkve, zato pa več gostiln, tri trgovine, dve trafiki; tako smo z vsem, kar na duši in telesu potrebujemo, oskrbljeni. Od rokodelcev imamo enega čevljarja, enega krojača in dva mizarja; eden od teh si svoje podjetje modernizira, to je Kovačev Peter, ki bo imel vse na motorni pogon in bo tako uspešneje delal. Ostali prebivalci so kmetje in drvarji, ker naš gorski kraj ne nudi drugih življenjskih pogojev. Potem imamo še svozo muziko in prav hraber moški pevski zbor. To so prejšnji Bandrovi „pub“, ki so pa že postavni družinski očetje, pridni delavci in nič manj pridni pevci in pivci, to pa vse v pravi meri.

Minulo leto smo imeli polne roke dela, da smo te žalostne posledice izbrisali, ki jih je zadnja vojna povzročila. L. 1945. je bilo naše župnišče in naša šola razen zidu čisto uničena. Ko so leta 1946. šolo začeli ,ni bilo primernega poslopja ne za pouk in ne stanovanja za učitelja. Končno se je moral vršiti pouk pri Foltu v plesalnici, kjer je bil več kot leto dni. Ker pa to zasilno stanje ni za dalje zadostovalo, se je država odločila, da kupi hišo na „holmu“, ki je bila tudi Foltova last; tako se je šola preselila doli, kjer je bilo malo več, a tudi ne zadosti prostora. Lani majnika je prevzela neka celovška gradbena tvrdka nalogo, da prenovi in izboljša šolsko poslopje. Tako imajo zdaj naši otroci dokaj lepo urejeno šolo, kjer se lahko z veseljem učijo. Kakor že omenjeno, je to enorazredna šola, zanaprej imajo v načrtu, da bodo še en razred odprli, kar je nujno potrebno, ker letos bo kar 13 otrok začelo v šolo hoditi.

Potem pa župnišče; to je bila tudi pekoča zadeva, ki je tudi stala veliko truda in žrtev dobro mislečih faranov. Ko smo majnika 1946. s težavo dobili stalnega duhovnika v osebi č. g. Jakoba Škofiča, je bilo župnišče ena sama razvalina in za uporabo nemogoče. 16 mesecev so morali gospod zasilno stanovati, tako dolgo je trajalo, da so najpotrebnejše prostore uredili, da so bili za uporabo primerni. Preteklo leto je bilo tudi to poslopje do malega ostanka izgotovljeno in kaže zdaj prav lepo zunanjost in znotraj je tudi lepo in prostorno, da se morejo v zimskem času vršiti duhovne vaje in slično. Vse to je stalo 60.000 šil. En del te vsote je dal knezoškofijski ordinariat in ostalo so prispevali farani, ki so tudi še dali hrano, vprego in delovno moč. Zdaj so vsi, ki so količkaj pomogli, ponosni na naše lepo župnišče. Zraven tega vsega pa nismo pozabili na ženitovanje.

Najprej se je poročila Žarkova Barbi, ki je dobila zidarja Jozija Sablačana za moža, kateri jo je odpeljal v Šmarješko faro, kjer si bodeta skupno gradila svojo srečo. Nadalje se je oženil Notov Folti, mlad kmet, je pripeljal svojo nevesto Tončko Rapač iz Ovčne pri Ločah, da mu bo gospodinjila. Potem je pripeljal Simon Ogris. Katko Batt kot nevesto, da dobita božji blagoslov za nadaljno življenjsko pot. Slednjič se je poročila v naši fari Leršnjakova Mici iz Psinje vasi z Jožefom Isop, drvarjem iz Psinje vasi. Vse ohceti so bili pri Serajniku, kjer so bili dobro oskrbljeni z jedačo in pijačo, tako gosti kakor „škurti“. — Komaj je vse to utihnilo, je prišla zima s snegom, ki pa ni obležal, ker še ni bilo zmrznjeno. Kmalu so se oglasili parklji; tako grdi so bili, da nekateri malčki se še jokati niso upali. So bili „menda“ iz „Holandije“, kakor je bilo slišati. Potem smo se začeli pripravljati in veseliti na božične praznike in ko smo bili v najlepšem božičnem razpoloženju, je dospela k nam žalostna vest, da je umrl v celovški bolnišnici Urhi Andrejčič. V torek pred prazniki so ga pripeljali domov, in so ga ob veliki udeležbi domačinov položili v domačo zemljo k zadnjem počitku. Vsem žalujočim naše iskreno sožalje!

Slednjič je le prišel Božič z vso lepoto in blaženostjo. Šege in običaje imamo skoraj enake kakor po vsem Rožu, kakor je kajenje in škropljenje po vseh prostorih. Za večerjo pa so že nekod „kvočni krapi z masvam zabilan“, če teh ni ,ni svetega večera. Po večerji se moli rožni venec pri prižganem božičnem drevescu. Potem se obdarujejo drug drugega, kakor pač kdo zmore in kakor mu srce veli. Okoli desetih, pol ednajstih je za oddaljene čas, da se k polnočnici napravijo! Nekateri imajo to lepo navado da se spomnijo tudi revežev in neso kakor nekoč pastirčki darove; saj je Božič praznik Ljubezni. Vsako, še tako majhno darilce dobi veliko vrednost če ga spremlje topla in mehka beseda, ki tako dobro dêne v témi revščine in zapuščenosti živečega človeka. Vselej so solze hvaležnosti najlepše plačilo darovalcem. Silvester in novo leto smo vsak po svoje obhajali. Na predvečer Svetih Treh kraljev je pa prišla pehtna, ki je tudi veliko razburjenja povzročila pri naših malih ljudeh, ki so pa hrabro pokazali kako znajo žebrati.

S tem hočemo danes zaključiti, drugič se bomo že spet oglasili, če bo kaj novega.

ŠMARJETA V ROŽU

Takole smo zaključili staro leto: rojenih je bilo 27, 17 fantov, 10 deklet, od teh 24 zakonskih. Umrlo je 7 faranov, od teh je bilo doma pokopanih 5. Poročenih je bilo 12 parov, iz fare 9 ženinov in 8 nevest. Iz ujetništva se je vrnil le eden, in sicer Bežejev Ciril Varh, ki je pretrpel svoje skoro 5-letno ujetništvo v Kievu; vrnil se je 29. decembra. V negotovosti pa še in še čaka 19 družin na svoje može ali sinove, nekateri na edinega sina, oz. brata. Želimo, da jim to leto izpolni upajoče čakanje!

V novo leto smo stopili z muziko kar v dveh gostilnah. Tudi en način: v nemirnem veselju prevpiti nemir v sebi.

Po novem letu so nas zapustili preč. g. M. Barbič, ki so od septembra naprej oskrbovali faro in vodili dušnopastirstvo. Naj jim Bog povrne skrbno delo med nami! Prestavljani so na Pečnico. Želimo jim, da bodo tudi tamošnjemu obolelemu g. župniku M. Wornigu v veliko pomoč.

S r e č a v n e s r e č i. Skoro vsako leto terja vožnja lesa iz strmega Zavrha svojo žrtev ;tokrat se je ponesrečil Stoparjev konj. Na predvečer Treh kraljev se je vrnil Stopar sam domov, k sreči: zdrav in nepoškodovan! V tolažbo gospodarsko prizadeti družini.

Sv. Valentina smo tudi letos počastili v Glinjah s posebno veliko udeležbo in mu priporočili zdravje in srečo pri živini. Menda je nekaterim zelo jasno zagotovil svojega varstva, da so od samega veselja pokapali v gostilne in se zelo glasni vračali iz njih. Bojimo se, da se niso preveč zamerili sv. Valentinu, ki bi jim utegnil odtegniti obljubljeno priprošnjo in varstvo!

Na vasi pripravljajo načrt za nov vodovod; upajmo, da ne bodo prepozni; kajti naval na ERP pomoč (subvencijo) je zelo velik; upravičeno pričakujejo ugoditev svoje vloge za subvencijo; kajti naši kraji so bili že od nekdaj in so še danes v veliki meri zanemarjeni in zapostavljeni, kot je ugotovil pri posvetovanju interesentov g. Schellander. Potreba je velika, ker lesene cevi ob cesti kaj rade podležejo težkemu prometu.

Pismo z dežele

Vsak teden dobivam Vaš cenjeni časopis. Marsikaj poučnega lahko razbereš iz njega. Toda k zadnji številki, v kateri piše g. dr. I. V. o „Prosveta zrcalo naroda“, bi imel nekaj pripomniti. V njem namreč spodbuja g. dr. vse učitelje, naj sodelujejo pri prosveti naše dežele. Vprašujem se pa, ali je to možno. Poznam namreč mladega učitelja, ki je zelo sposoben in večkrat prireja stvari bodisi na tem, ali pa na drugem področju prosvete. Seveda so mu to takoj neki gotovi krogi vzeli za zlo in so mu očitali, da slovenizira dotični okoliš, da je Titov agent, da je protidržaven element. Že sama slovenska beseda, že sama slovenska pesem zadostuje, da te ožigosajo za vse, samo za poštenega človeka ne. Celo javno se mu upajo groziti, da bo moral iti tolč kamne. Ali je to tista enakopravnost, o kateri si posebno zadnja leta slišal iz najvišjih krogov? Ali je to tista „kulturna svoboda“, ki ti jo ponuja vlada? Še nimamo državne pogodbe in že se godijo take stvari! Kolikokrat moraš še danes požreti stvari, ki si jih tolikokrat slišal preje v dobi „tisočletnega rajha?“ Že danes se širijo novice po deželi, da bo po državni pogodbi uničeno vse, kar je slovenskega, da bodo vsakega, ki slovensko misli, pognali čez mejo! Ali mislijo gospodje, da je res vsak Titovec, kdor slovensko misli in govori? Ali je to tista demokracija, s katero se vladni krogi tako ponašajo? Vemo, da papir marsikaj prenese! Žali Bog, moramo marsikaj prenesti tudi mi. Toda vrč hodi tako dolgo k studencu, dokler se ne razbije. Vsake mere je enkrat zadosti! Tako mora biti tudi tega enkrat konec! Zahtevamo, kar nam gre, drugega ničesar nočemo, dajte nam to, kar so nam vzeli in prišli boste za en korak bliže k demokraciji, s katero se tako ponašate! Omogočite našemu narodu, da se bo lahko nemoteno kulturno razvijal, ne da bi se bilo treba bati, da te izpode iz službe ali pa te ožigosajo kar za izdajalca. Nočemo sovraštva v deželi, hočemo resnične enakopravnosti, hočemo pravic, ki so nam bile odvzete in ki se še zmiraj odvzemajo. Če nam boste dali to, kar narod rabi, da se lahko razvija, boste dobili od nas to, kar država zahteva. Zapomnite si pa, da ni dolžnosti brez pravic. M.

POŽARI

V minulem letu je bilo na Koroškem 503 požarov, ki so povzročili 9 miljonov šilingov škode.

Peterčkove posleduje sanje

je naslov pravljični igri v štirih slikah. Farna mladina iz Št. Jakoba je s to božično prireditvijo presenetila Šent-jakobčane (dvakrat) in v nedeljo 15. t. m. Svečane.

Izredno lepa je vsebina te igre pa tudi igralci so se v svoje vloge tako vživeli, da smo za tri ure pozabili na vse in smo mislili le na ubogega Peterčka ter z njim doživljali njegove zadnje sanje.

Ušmanov Hanzi, res sirota brez ateja in mamice, je bil pravi Peterček. Do solz nas je ganila njegova usoda in še doma mislimo na ubogega fantka in na vse otroke — sirote.

Tudi drugim bralcem, ki igre niso videli hočemo na kratko povedati vsebino.

Peterček je z babico živel v revni kočici. Ateja je vzela vojska, mamica mu je pa tudi že umrla. Prav pred božičnimi prazniki pa je zbolel. Huda vročina ga je kuhala, govoril in spraševal je ves čas babico o Jezuščku, vilah, škratih, kralju Matjažu in o vsem mogočem. Ni mogel razumeti, zakaj njemu Jezušček nič ne prinese. Stara mama mu je odgovarjala kakor je vedela in znala. V tem pa je prišel star popotnik in poprosil za prenočišče. Babica mu je pokazala v kamrico, dečku pa je koj prišlo na misel, da je to morda čarovnik. Pomolil je še za rajno mamico in ateja ter poprosil Jezuščka, da bi mu prinesel plašč in kapico iz kožuhovine. Materin duh tudi ni počival. Prišel je v revno sobico poljubil svoje dete ter poprosil sanje, da fantka vzamejo na svoja lahka krila. Tudi Jezušček z angelci je prišel, ter fantku prinesel plašček in kapico. S kamrice je prišel pravi čarodej, zbudil je fantka, poklical še luno z neba in skupaj so se odpravili h kralju Matjažu pod Peco.

Vojščaki v Matjaževem podzemnem gradu so se začeli prebujati. Slutili so, da bodo dobili obisk z zemlje. Radoveduni so bili, če bo to noč prišel junak, ki bo Matjaževo vojsko popeljal na svet. Zbudil se je kralj Matjaž in stražar je napovedal goste. Prišli so naši znanci: Peterček, čarodej Grča in lahkoživec Mesec. Kralj je dejal Peterčku, da mu hoče biti oče. Prišla je tudi kraljica Alenka in hčerka Alenčica, ki je takoj vzljubila malega siromačka. Razkazala mu je ves grad in mu dala najlepše darilo. Kljub kraljičini prepovedi pa je Peterček prosil Alenčico naj gre z njim na svet. Takoj je začelo grmeti in bučati, gostje so komaj ubežali, kralj z vojsko pa je spet zaspal stoletno spanje.

Gozd s svojim prebivalstvom se je pripravljal na sprejem božjega Deteta. Vsako leto pride, da blagoslovi svoje stvarstvo. V sveti noči so vse živali in vsa drevesa oživela in začela govoriti. Oče Hrast je imel glavno besedo pri pripravah. Pogrešil je pa luno in čarodeja Grčo. Tudi botra Bukva je bila tako jezna, da bi se najraje zgrizla, ker moža Grče ni bilo domov. Priplavala je meglica Krasotica in vsa pota potrosila z belimi biseri in smreke okrasila s srebrnimi nitmi. Še zajček, bojazljivček je priskakljal in polžek Slinar s svojo hišico. Jecljaje je zajec tožil očetu Hrastu, da je nekaj videl. Skrival se je za hlače in javkal „Uuu“. Videl je dečka, ki je imel na glavi kapo iz zajčje kože. To ga je tako skrbelo. Tudi naši znanci so prišli — Mesec je ponagajal škratom nato pa odšel na nebo. Vse je bilo zbrano in tedaj je prišel Jezušček z angelci. Kleče so ga sprejeli in sveti Otrok jih je blagoslovil z besedami: „Mir ljudem in vsem stvarem!“ Zapazil je tudi Peterčka. Ta ga je vprašal kje je mamica. Božje Dete ga je potolažilo, da je mamica srečna v nebesih. Peterček je poprosil, da bi tudi njega vzel v nebo. Božje Dete je odšlo, Peterčku se je spet stožilo po mamici. Legel je pod drevo, pred spanjem ga je mamica še poljubila.

Sanje so se umaknile, Peterček se zbudi v svoji posteljici. Vročina še ni ponehala, babico skrbi kaj bo z vnučkom. On pa se že poslavlja od tega sveta. Mamica prihaja ponj in Jezušček ter angelci. Ob tihi melodiji „Sveta noč“ Peterčkova dušica pohiti v nebo.

Hvaležni smo vsem sodelujočim velikim in malim, ki so se tako lepo igre naučili in jo mojstrsko podajali. Od mogočnega kralja Matjaža, brhke kraljice in Alenčice, vojakov stražarjev pa do Peterčka, malih angelčkov in ljubkega Jezuščka, vse smo morali občudovati. Odličen je bil čarodej, Mesec, Hrast; lepa meglica Krasotica in fletni mali škratje. Vsi, prav vsi so vredni pohvale in priznanja, zlasti pa oni ki se na oder niso pokazali: g. režiser, tisti, ki je tako dobro znal spreminjati obraze, ki je oblačil malčke in naučil tako lepo simbolično vajo „Glej zvezdice božje“. Vsem iskrena hvala in prosimo, da se nam prav kmalu spet pokažete na odru.

Igra s svojo pravljično in vzgojno vsebino, v otrocih vzbuja usmiljenje in sočutje do sirot, v materah in očetih predrami marsikatero dobro misel. Pa tudi domača je igra. Saj je Peca pri nas, vile in škratje so tudi v Rožu, čarodejev smo se vedno bali in vesilili, kot Peterček v igri. Kralj Matjaž še živi v pravljici in vera, da v sveti noči tudi drevesa in živali govorijo še ni zamrla.

Gospodar neba in zemlje pa se v podobi drobnega Otroka poda na svet tolažit in osrečevat. Višek igre je ob prihodu svetega Deteta, ki Peterčku obljubi, da ga popelje k mamici.

Otroci, Peterček naj vam bo vzgled ljubezni do staršev; očetje, matere, ljubite prav svoje otroke, da nas bo vse ljubilo božje Dete!

Dohodki in izdatki

Če ste kdaj v trgovini opazovali promet, ste videli, da je vsak, tudi najmanjši znesek, sproti vknjižen. V prodajalni, kjer vsakega zneska ne vknjižijo, navadno ni pravega reda. S tem navadnim zapisovanjem vsakega zneska pa delo v trgovini še ni opravljeno. Vsi dohodki in vsi izdatki so še posebej zapisani v posebni, takozvani blagajniški knjigi. To zapisovanje vsake spremembe v trgovskem poslovanju je temelj trgovskega poslovanja.

Danes je tudi kmetija vključena v splošno gospodarsko življenje in dolgo časa ne bi bilo nobenemu kmetovalcu mogoče živeli nekako ločeno od vsega gospodarskega življenja. Tak kmet bi bil nekak čudak, ki nekako ne razumeva dogodkov časa in bi tak kmet tudi v sedanjem času gospodarsko težko mogel obstojati. Kmetijsko gospodarstvo je danes del celote, del celotnega gospodarskega življenja in je zato tudi nujno potrebno, da pri svojem glavnem poslovanju, to je pri prodaji kmetijskih pridelkov in pri nakupih kmetijskih potrebščin, postopa tako, kakor to delajo trgovci in obrtniki.

Danes mora tudi kmet zapisovati vse izdatke in dohodke. To zapisovanje pa mora biti pregledno in mora biti enostavno, ker kmet pač ne more in tudi nima časa, da bi vodil nekako zamotano knjigovodstvo.

Iz zapiskov naj bi bil razviden potek gospodarskega življenja na kmetiji. Zato pa je potrebna predvsem ena sama „knjiga", to je takozvani blagajniški dnevnik. Pri tem seveda ni treba in si tudi ne smemo misliti kake velike, močno vezane knjige. To je lahko navadni šolski zvezek ali pa tudi prazni listi v navadnem koledarju.

V ta dnevnik vpisuje nato ali gospodar sam ali pa gospodinja ali pa tudi sin oziroma hčerka vse dohodke in vse izdatke. Da ta knjiga ne bo preveč zamazana, je še bolje, vse dohodke in izdatke med tednom vpisavati v navadno beležnico ali v notes, koncem tedna pa nato ta zapiske s črnilom prepišemo v „blagajniški dnevnik".

Da je preglednost zapiskov v blagajniškem dnevniku večja, je zelo priporočljivo razdeliti vsako stran v tele razdelke ali rubrike. Najpreje je prostor za datum vpisa, nato je širši prostor za oznako predmeta, sledijo trije oddelki za vpisovanje vsote. Prvi teh treh razdelkov služi za vpisovanje dohodkov iz kmetijstva, drugi za vpisovanje dohodkov iz gospodinjstva in treji za vpisovanje ostalih dohodkov. Vsak teh treh razpredelkov je razdeljen lahko še v dva dela, prvi, malo večji, za vpisovanje zneskov v šilingih, drugi, malo ožji, za vpisovanje grošev.

Skoraj vse dohodke bomo vpisovali v prvi razdelek, ki je določen za vpisovanje dohodkov iz kmetijstva in kamor vpisujemo vse prodaje kmetijskih pridelkov, vse dohodke za morebitne vožnje, za pomoč sosedom, za najemnino strojev itd. — V drugi razpredelek, med dohodke iz gospodinjstva, bomo vpisovali zneske iz prodaje mesa, slanine, moke, masti itd. — V tretjo razpredelek bomo vpisovali dohodke, ki nimajo s kmetijskim gospodarstvom nobene zveze, kakor n. pr. sejnine pri sejah občinskega odbora ali pri zadrugi itd.

Kakor je razpredeljena stran za dohodke, ravno tako naj bo razpredeljena tudi stran za izdatke. — Najbolj pregledno so ti zapiski urejeni, ako imamo v zvezku tako urejeno, da je leva stran določena za dohodke, desna pa za izdatke.

Ako moramo drva oziroma premog deloma dokupovati, bomo knjižili ta izdatke za kmetijstvo in ne med izdatke za gospodinjstvo.

Pri vsakem vpisu med dohodki in izdatki v kmetijstvu moramo navesti natančno ceno za en kilogram ali za 100 kg oziroma za enoto prodanega pridelka in natančno tudi skupno količino pridelka, ki smo ga prodali. Samo tako nam bo mogoče koncem leta tudi izračunati in presoditi, kateri kmetijski pridelki se nam najbolj izplačajo.

Koncem vsakega meseca blagajniško knjigo ali blagajniški dnevnik zaključimo, to se pravi, seštejemo vse zneske na strani dohodkov in na strani izdatkov in odštejemo manjši znesek nato od večjega. Končna vsota mora odgovarjati z zneskom denarja v blagajni, to je v denarnici. Ta znesek nato „prenesemo", to se pravi vpišemo kot prvi znesek na strani dohodkov za prihodnji mesec in označimo ta znesek kot „prenos" iz prejšnjega meseca. Nato pa se ta mesec spet vrstijo vpisani zneski po istem načinu, kakor je bilo preje popisano.

Svetujemo vsem kmetovalcem, ki hočejo res pravilno gospodariti, da čimprej začnejo z vpisovanjem dohodkov in izdatkov, ker jim bo samo to omogočilo in dalo pravilen pregled njihovega gospodarenja.

1. IZDATKI — JANUAR — DOHODKI 1

Dan	Predmet	Kmetijstvo šilingi	Kmetijstvo g	Gospodinjstvo šilingi	Gospodinjstvo g	Ostalo šilingi	Ostalo g	Dan	Predmet	Kmetijstvo šilingi	Kmetijstvo g	Gospodinjstvo šilingi	Gospodinjstvo g	Ostalo šilingi	Ostalo g
2.	1000 kg apnega prahu	110	—					1.	Prenos iz decembra 1949	725	50				
3.	5 kg sladkorja			22	—			5.	svinja 105 kg á 7'50 šil.	787	50				
7.	šolske potrebščine (knjige in zvezki)					12	—	9.	klobase (			37	20		
								12.	jajca (15 kom. á 1'20)			18	—		
	i. t. d.							12.	sejnine pri zad. za l. 1949 i. t. d.					112	—
	Skupaj = 959'15	820	15	76	20	62	80		Skupaj = 1.937'–	1.720	—	105	—	112	—
	Za izravnavo = 977'85														

FEBRUAR

1	Prenos iz januarja 1950	977	85		

ZANIMIVOSTI

TELEVIZIJA

Nova oblika umetnosti v razvoju

Ne, da bi pretiravali, lahko smatramo televizijo za novo obliko umetnosti, ker združuje v sebi lastnosti kina, gledališča in radia. Če pregledamo posamezno vse te tri elemente, moramo priznati, da ima televizija izredne prednosti. Tako n. pr. nadkriljuje kino zaradi svoje neposrednosti, neprisiljenosti in aktualnosti; ravno tako tudi gledališče, ker ni vezana na kak oder ali na enolični pogled; prekaša pa radio, ker dodaja glasu še sliko.

Toda vsa vrednost televizije obstoja v tem, da ima značilnosti vseh treh umetnosti. Vse zamisli o izdelavi in predstavi pa so še vedno negotove in nedoločene. S postopnim napredkom se televizija polagoma razvija v neko obliko umetnosti, ki bo končno vsestransko prekašala kinomatografsko in gledališko umetnost.

Zelo majhni obseg filmskega platna na sprejemniku ter položaj natrpanih oddajnih gledališč sta sicer negativna činitelja, toda samo prehodnega značaja. Koliko se da napraviti, nam najbolj jasno dokazujejo uspehi proizvajalcev pri BBC. Gledalci, ki prisostvujejo televizijski oddaji uspele drame, se poglobe vanjo, ravno tako jih prevzamejo prizori s kake tekme, katere prinaša filmsko platno potom televizije na njihov sprejemnik. Televizija je že v neštetih slučajih pokazala svoje vrline, ki so takorekoč jemale sapo gledalcem. Naraščajoča privlačnost televizijskega aparata se pogosto združi z domačim razpoloženjem družine tako, da se dramatično stanje v gotovem smislu še poveča.

ZNANOST IN KROMPIR

Dr. Ora Smith od Cornellove univerze Ithaci je izumila način ugotovitve, če je kak krompir bolj prikladen za cvrtje, za kuho ali za pečenje. Nova znanstvena metoda sloni na specifični teži krompirja, katerega položijo v posodo s solno raztopino določene gostote; če ostane krompir na površini, je najbolj prikladen ,da se ga ocvre. Če se pa potopi na dno, se ga da nato v gostejšo solno raztopino. Če ostane zdaj na površini je to krompir za kuhanje; če se pa potopi, je pač njegova usoda ta, da se ga speče. Ta način omogoča ugotovitev, če je krompir moknat. Bolj moknat je, bolj je prikladen za peko in kuho, manj moknat pa bolj za cvrenje.

SLOVENSKE ODDAJE V CELOVŠKEM RADIU:

19. I.: 9.00-9.30 Poročila, pouk slovenščine, jutranja glasba. 15.00-15.15 Operetna glasba. **20. I.:** 9.00-9.30 Poročila, zdravniško predavanje, glasba. **21. I.:** 9.00-9.30 Poročila, pregled svetovnega tiska, slovenske pesmi. **22. I.:** 7.15-7.30 Glasbeni jutranji pozdrav. 13.30-14.00 Domača in lahka glasba. **23. I.:** 9.00-9.30 Zanimivosti, pouk slovenščine, slovenske pesmi. **24. I.:** 9.00-9.30 Poročila, predavanje za gospodarje, glasba. **25. I.:** 9.00-9.30 Poročila, predavanje za gospodinje, glasba.

H. R.:

Lepa je mladost ne bo je več nazaj

(Konec)

Tja sem dobil tudi večkrat kislo mleko, mlečno in tudi pečeno kašo s tako lepo in zapeljivo rumeno kožo na površju od svojih dobrih prijateljev. Včasih res nisem po dva ali tri dni nič toplega zaužil, toda, kdo bo tako natančen, kruha pa sem imel po vseh žepih dovolj.

Toda to stanje tudi ni moglo dolgo trajati. Zavedal sem se, da me bo nekega dne kakšen nebodigatreba iztaknil, prijel za ušesa in me gladko izročil krutemu sodniku v roke. Cele tri tedne sem že tako blodil okrog brez pravega cilja. No, odpočil sem se, tudi batine so se pozdravile, toda želodček se je upiral takemu načinu življenja. Od nas proti severu dobre četrt ure, leži vasica Volaga; katere prebivalci so sami trdni kmetje, dobričine stare korenine z geslom: „Stara vera, staro vino, in star denar." Deset minut naprej leži Preseka, planota na kateri so razvrščene kot pisani trakovi njive volaških in tudi kalovških kmetov, ki v potu svojega obraza pridelujejo svoj svakdanji kruh. In če stopimo še malo naprej, pridemo do Lipe, kjer stoji zidano znamenje. Odtod je prav lep razgled na Gornjo Savinjsko dolino.

Pri tej lipi (sedaj je samo ena, nekdaj so bile tri), se je pogostokrat mudil in sanjaril pesnik Valentin Orožen. Baš tu se je tudi skovala pesmica „Kje so moje rožice?" Jaz pa sem sanjaril o železnicah, avtomobilih, ki so bili takrat še redka prikazen na deželi. Še se spomnim strogega učitelja Jakšeta, pri katerem se nismo upali pogledati med poukom skozi okno. Nekega dne pa zaslišimo glas motorja, ki se je čezdalje bolj bližal. Otroška radovednost ni več vzdržala, in v hipu smo bili vsi pri oknu. Hkrati smo pa tudi vsi enoglasno zavpili: „Dva sta, dva sta!" Tudi učitelj Jakše je ostrmel ko je zagledal „čudo" 20. stoletja. Naslednjo učno uro smo se pogovarjali samo o avtomobilih in nekaj tudi o zrakoplovih, katerih pa seveda nisem videl poprej, kot v vojnem času 1914—1918.

Na Preseki je zorelo žito pridnih gorjancev. Na teh njivah je tudi naša mama mnogokrat žela, in tako tudi tisti čas, ko sem jaz Bogu čas kradel, kot mi je pozneje po vsej pravici očitala moja skrbna dobra mati.

Blesk srpov in petje žanjic me je privabilo bliže. Takrat so pri delu semintja kakšno zapeli, danes na žalost večinoma kolnejo. Iz grmičja sem spoznal po rumeni ruti tudi svojo mater. „Sedaj" sem si mislil, imam priliko, da se pokažem. Da me v pričo drugih gospodinja ne bo pretepla, sem si bil v svesti. Sklep je bil storjen. Previdno sem stopil iz goščave na plano, malo zakašljal, da sem opozoril žanjice nase. Kakor na povodcu so se obrnile v smer, odkoder je prihajal glas kašlja. Nekatere sploh niso poznale mladega ubežnika, ki je kljuboval kmetskim postavam. Gospodinja je bila videti dobre volje. Od začudenja pa ni mogla drugega izkolcati, kot: „Vidiš ga, poba, ali je še živ?" In mati? „Bog in ta sveti križ božji, kod pa hodiš?" me je nagovorila. Takrat me je premagalo, da sem se razjokal v njenem naročju in s tem odpravil sum, da bi bil jaz kriv teličkinega bega. Hudomušne žanjice pa so me začele spraševati „po čem ga prodajam". Obrisal sem si oči ter začel vezati snopje in postavljati v kopice, znak da sem pripravljen obnoviti delovno pogodbo. Tudi gospodar se me vpričo matere ni lotil, toda, ko je mati odšla, sva imela račun, pri katerem mislim, da sem ga opetnajstil. Ker je imel to navado, da me je pripognil črez koleno, da sem imel zadnjo plat bolj napeto, sem si podložil kos flanele na mesto, kamor sem vedel da bo padalo. Jaz pa si nisem iz tega storil nič in sem se mu še hinavsko nasmejal. V jezi, da „ta brezova mast" ni pomagala mi za nameček priložil še eno zaušnico, nakar je bil en obrok končan. Do Božiča jih je bilo še precej, a mojemu utrjenemu telesu niso pustile nikakšnih zlih posledic pač pa me utrdile za nadaljnje življenje.

Obleko smo imeli za dom iz domačega platna, tudi srajco; hlače sem dobil samo z enim žepom, češ saj fant ima samo pipec in tako ne radi dveh. Seveda žepni robec ni bil takrat za pastirje v modi, to se je takoj opazilo na suknjičih ki so imeli tako sumljivo svetlikajoče se rokave. Čevlje sem nosil iz svinjskega usnja na raven kopit, to se pravi, da sta bila oba ednaka, in je bilo pač vseeno na katero nogo sem ga obul, baš radi tega pripravni, ker sem se obuval vselej zgodaj, še v temi.

Temu gospodarju, ki je bil moj prvi delodajalec pa sem kljub njegovi krutosti, ki jo je izkazoval napram meni, še danes hvaležen. Veliko lažje človek prenaša pezo raznih nevšečnosti in težav, če ga življenja v mladosti pošteno obrca.

— Bilo — prešlo.

Danes po štiridesetih letih so se otroške sanje, o mestih, avtomobilih, železnicah in letalih uresničile, in še preveč. Sit sem mest, avtomobilov se skrbno izogibam, jeklene ptice pa sem sploh zasovražil, saj so vša ta moderna sredstva prinesla svetu nesrečo in pravcati pekel. Temu se je pridružilo še sovraštvo stranke proti stranki, naroda proti narodu. Mislim pa da bi bilo bolj umestno upoštevati in učiti ljubezen in opuščati sovraštvo. Treba bi bilo več molitve in manj kletve pa bi bila slajša pot od zibelke do groba.

List izhaja vsako sredo. Naroča se pod naslovom „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, levo. — Cena mesečno: 1.60 S. — Posamezna številka 40 grošev. — Lastnik in izdajatelj Krščanska ljudska stranka, Celovec, Viktringer Ring 26. — Odgovorni urednik: dr. Valentin Inzko, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tiska Tiskarna „Carinthia" Celovec.